

Daniel

Ñac-keto-bukuwaga Daniel keto buku tau gêdêñ jala 200 ma 100 gêmun Kilisi gêmêñ nomña ñasawa. Gêdêñ tonan lau samuc nêñ kinj teñ kêkônin to gejon lau Juda e sêoc ñandan kapôêñ. Ñac-keto-bukuwaga kejon minj to ñakatu, tañ lau sêlic gêdêñ tañ katun kainj teñ kêsanañ, sa ma gebe êpuc nê lau tôñ e sêkêñ mateñ têm, tañ Anôtô êku nêñ ñacjo tulu to êkêñ nê lau sênam gôlinj taunj êtiam nañ.

Buku tau ñasêbu luagêc gebe

1. Môkêlatu 1-7 Judawaganêñ minj, tañ kêsana gêdêñ tañ lau Persia sêjam gôlinj nêñ gamêñ nañ, gêc môkêlatu tonec. Judawaganêñ kasêga Daniel. Enj to nê lau sêkêñ gêwinj to tañenj wamu Anôtô, tec sêku nêñ ñacjo tulu.
2. Môkêlatu 8-12 Daniel katu kainj teñ kêsana, tec gêlic ñakatu aclê. Ñakatu tau ñam gebe êtôc lau Babilon to lau ñagêdô nêñ gamêñ kinjña kêpi ma gêdêñ ñanoc gêjaña kêtiam e mênghêdêñ têm ñac-keto-bukuwaga keto buku taunja. Ñakatu tau geoc lasê gebe lau samuc nêñ kinj, tañ kêkônin Anôtônê lau nañ, oc ênaña. Anôtônê /au oc sêku enj tulu.

Ñacsêñjomi Judanja sêmoa kinj Nebukadnesar nê gamêñ

¹ Gêdêñ lau Juda nêñ kinj Jehoiakim nê jala gôlinjña kêtû télêacña nañ, kinj Babilonña Nebukadnesar jakêgi Jerusalem auc. ² Ma Apômtau kêkêñ lau Juda nêñ kinj Jehoiakim kêsêp enj lêma ma

Apômtaunê lôm ñawaba ñagêdô gêwiñ. Ma eñ kêkôc gêñ tau jakêsô ênê anôtônê lôm anğa gamêñ Sinar ma ketoc waba tau kêkô ênê anôtônê andu kanom ña.

³ Go kiñ tau kêjatu nê gejobwagasêga Aspenas gebe êjaliñ lau ñagêdô anğa lau Israel nêñ kiñ to nêñ lau towae nêñ gôlôac sa. ⁴ Eñ êjaliñ lau wakuc sa. Êsêac ôliñ ñago masi to lanôñ êjam ma lau tokauc mêtê samobña ma lau, tañ sêjala biñ nañ, ma têtap kauc sa ñagaôgeñ, ma têtôm sênam sakiñ sêmoa kiñnê andu. Ma Aspenas êndôñ êsêac e teto to sêsam awenñ Kaldea tau êtu tônia. ⁵ Kiñ tau kêjatu gebe sêkêñ gêñ taniñña to wain anğa eñ tau nê tebo êndênñ êsêac sêniñ to sênôm êtôm bêcgeñ. Ma kêsôm gêwiñ gebe têndôñ êsêac êtôm jala têlêac, go mênşêkôc nêñ kôm sênam sakiñ kiñña sa. ⁶ Lau tonañ nêñ ñaê tonec Daniel agêc Hanania gebe Sadrak ma Misael gebe tonañ anğa lau Juda nêñ. ⁷ Ma gejobwagasêga gê êsêacnêñ ñaê wakuc. Eñ kêsam Daniel gebe Beltesasar ma Hanania gebe Sadrak ma Misael gebe Mesak ma Asaria gebe Abednego.

⁸ Mago Daniel taê gêjam kêtü tônia gebe kiñnê gêñ taniñña to nê wain enseñ ênê dabuñ su atom, tec ketenñ gejobwagasêga gebe êkêñ gêñ tonañ êndênñ eñ e enseñ ênê dabuñ su atom. ⁹ Ma Anôtô taê gêjam Daniel ma kêkêñ gejobwagasêga gêlic eñ ñajam ma taê walô eñ. ¹⁰ Gejobwagasêga Aspenas tau kêsôm gêdênñ Daniel gebe “Aê katêc tauc gebe ñoc apômtau kiñ tê kêjaliñ nêñ gêñ ôniñ to ônômña sa nê, oc êlic gebe aôm ôtôp ôtôm ñapalê, tañ nêñ jala kêtôm aôm nêñ nañ atom ma oc ênac aê êndü.”

¹¹ Go Daniel kêsôm gêdêñ sakiñwaga, tañ gejobwagasêga kêkêñ eñ gebe ênam sakiñ Daniel agêc Hanania ma Misael agêc Asaria nañ gebe ¹² “Ônsaê nêñ sakiñwaga aêac êtôm bêc lemeñlu acgom ma ôkêñ gêñgaga to bugeñ aêac aniñ to anôm. ¹³ Go ônam dôñ aêac êpi ñapalê, tañ señ kiñnê moasiñ nañ, ôlic su, go aêacma lau ondoc têtôp ñajam êlêlêc su, go ôñgôm êndêñ nêñ sakiñwaga aêac êtôm aôm taêm gêjam.”

¹⁴ Tec eñ kêkêñ taña eñ ma kêsaê êsêac kêtôm bêc lemeñlu. ¹⁵ Bêc lemeñlu tonañ gêbacnê ma eñ gêlic gebe Daniel to nê lau ôliñ ñajam ma têtôp sêlêlêc ñapalê samob, tañ señ kiñnê moasiñ nañ su. ¹⁶ Amboac tonañ sakiñwaga tau kêkôc nêñ moasiñ to nêñ wain, tañ gêjac êsêac ñawae nañ, su ma kêkêñ gêñgagageñ gêdêñ êsêac señ.

¹⁷ Ma Anôtô kêkêñ kauc to jala gêdêñ ñacseñom aclê tonañ e sêjala biñ to mêtê samob. Ma Daniel kêjala mêtê êwa mê to gêñ ñakatu ñam saña gêwiñ.

¹⁸ Gêdêñ têm tañ kiñ Nebukadnesar kêkêñ nañ gêbacnê, gejobwagasêga Aspenas gêwê êsêac dêdêñ eñ sêja. ¹⁹ Ma kiñ gêjam biñgalôm gêwiñ êsêac e gêlic gebe êsêac samob nêñ teñ kêtôm Daniel agêc Hanania ma Misael agêc Asaria atom, amboac tonañ sêkêñ êsêac sêmoa sêwiñ kiñ ñapañ. ²⁰ Têm samob, tañ kiñ kêtû kênac êsêac kêtû biñ kauc to jalaña teñ nañ, eñ gêlic gebe êsêac sêjala biñ kêlêlêc lau beñ to mectomañ samob, tañ sêmoa êné gamêñ kiñña nañ su ñêñgeñ. ²¹ Ma Daniel gêmoa ñapañ e Kirus kêtû kiñ Babilonña.

Nebukadnesarnê mê

¹ Gêdêñ Nebukadnesar nê jala gôliñña kêtû lu-agêc eñ gêc mê e kêkônîñ eñ ñasec ma gêc bêc jageo. ² Tec kiñ kêjatu gebe sêkalem benwaga to lau mectomañ ma lau-sêpuc-kapoacwaga to lau Kaldea mênşênac miñ mê tau êndêñ eñ. Êsêac sêmên ma sêkô kiñ lañônêm. ³ Go kiñ tau kêsôm gêdêñ êsêac gebe “Aê gaêc mê teñ e kêkêñ wapac aê tec gabe janô mê tau ñam.” ⁴ Go lau Kaldeañ awen gêôc eñ gebe “Kiñ, ômoa enden tîñgen. Ôsôm nêm mê tau lasê êndêñ aêac ma aêac oc awa mê tau sa.”

⁵ Kiñ tau gêjô Kaldea awen gebe “Aêñoc biñ tonec oc êtu tîñ gebe ‘Embe asôm mê lasê to awa ñam sa êndêñ aê atom nañ, oc sêkac amac ôlim êngic-êngic ma oc senseñ nêm andu su. ⁶ Mago embe asôm mê lasê to awa ñam sa oc jakêñ awa to ñaôli êndêñ amac to jatoc amac sa ñanôgen.’ Tec asôm mê tau lasê to awa ñam sa êndêñ aêmañ.”

⁷ Êsêac sêjô awa kêtû dim luagêcña gebe “Kiñ ênac miñ nê mê ñabiñ êndêñ nê sakiñwaga aêac acgom, go aêac oc awa ñam tau sa.” ⁸ Kiñ tau gêjô êsêac awen gebe “Aê kajala gebe amac abe anac têku têm gebe ajala gebe aê kasôm ñoc ñalêlôm gêdêñ amac lasê sugac. ⁹ Embe asôm mê tau lasê êndêñ aê atom, go biñ tagen, tañ kakêñ puc gêdêñ amac su nañ, êtap amac sa êtômgen. Amacnêm ñalêlôm kêpi tagen gebe ansau biñ dansañ to ambanac biñ êndêñ aê e aêñoc ñalêlôm ênam tau ôkwi. Amboac tonañ asôm mê tau lasê êndêñ aê, go jajala gebe amac atôm gebe awa mê ñam sa êwiñ amboac tonañgen.” ¹⁰ Lau Kaldea sêjô kiñ awa gebe “Ñac tañ êtôm gebe êngôm kiñnê jatu ñanô êsaña teñ

gêmoa nom tonec atomanô. Ma kiñ towae me tonjaclai tenj kêjatu biñ amboac tonan tenj sa gêdêñ laumêtê to lau mectoman ma Kaldea su atomanô amboac tonanjen. ¹¹ Biñ tanj kiñ tau kêjatu aêac gebe anğôm nan, ñawapacgosu ma ñamalac tenj oc eoc biñ tau lasê êndêñ kiñ êtôm atom. Anôtôi tanj sênğôn sêwiñ ñamalac atom nan taunjen.”

¹² Go kiñ tau têtac ñandan sec e nê ñalêlôm kêbôli auc ma kêjatu biñ gebe senseñ lau mêtê Babilonña samob su sênaña. ¹³ Go sêkêñ jatu tau ñawae kêtü tapa gebe senseñ lau mêtê samob su. Tec sêsakiñ lau gebe sensom Daniel to nê lau gebe sênac êsêac sêwiñ.

Anôtô kêtôc mê tau to ñamjen gêdêñ Daniel

¹⁴ Go Daniel tomêtê ma tokaucjen kêtü gasuc gêdêñ kiñnê sinwaga nêñ laumata Ariok, tanj kêsa gêja gebe ênac lau mêtê Babilonña samob êndu nan, ¹⁵ ma kêtü kênac Ariok gebe “Kiñ kêjatu biñ ñajaña sec tonan kêtü asagenña.” Ma Ariok kêsôm ñam lasê gêdêñ Daniel. ¹⁶ Go Daniel kêsô gêdêñ kiñ gêja ma keten enj gebe êkêñ noc tenj acgom ma enj oc êwa mê ñam sa êndêñ kiñ tau. ¹⁷ Ma Daniel gêmu gêja nê andu ma kêsôm biñ tau lasê gêdêñ Hanania agêc Misael ma Asaria. ¹⁸ Ma kêsôm gebe teten Anôtô undambêña gebe taê walô êsêac ma eoc biñ ñalêlômña tonan lasê gebe Daniel to nê lau sênaña sêwiñ lau mêtê Babilonña atom. ¹⁹ Ma Anôtô geoc biñ ñalêlômña tau lasê gêdêñ Daniel kêsêp mê tonakatu gêbêcña. Tec Daniel kêlambin Anôtô undambêña ²⁰ ma kêsôm gebe “Lanem êndêñ Anôtônê ñaê enden tônjen gebe kauc to ñaclai gêc enjenjen.”

21 En kêkêñ nom ñatêm to ñanoc gêjô-gêjô tau.
En gesen kin ñagêdô ma kêkian kin ñagêdô sa.
En kêkêñ kauc gêdêñ lau tokauc,
ma mêtê gêdêñ lau mêtê.

22 En geoc gêñ kêsin tau to gêñ ñalêlômña lasê
ma kêjala gêñ, tañ kêsin tau gêc ñakesec ñalêlôm nañ,
ma ñawê tau gêjam en auc.

23 O Anôtô, abocac nêñ Anôtô aôm,
aê janam danje to jalambin aôm
gebe kôkêñ kauc to ñaclai gêdêñ aê
ma galoc goc gêñ, tañ aêac aten gêdêñ aôm nañ,
lasê gêdêñ aê
ma kôsôm bin, tañ kin gebe êñô nañ, lasê gêdêñ
aêac.”

Daniel gêjac miñ mê to gêwa ñam sa gêdêñ kin

24 Tec Daniel kêsô gêdêñ Ariok, tañ kin kêsakin
en gebe ensen lau mêtê Babilonña su nañ, gêja
ma kêsôm gêdêñ en gebe “Ônac lau mêtê Babilonña
êndu atom. Ôkôc aê najakô kin lañônêm ma aê
galoc jawa ênê mê ñam sa êndêñ en.” 25 Ariok
kêkôc Daniel sa jakêkô kin lañônêm sebenjen ma
kêsôm gêdêñ en gebe “Aê katap ñac ten sa anga lau
Juda nêñ, nañ êtôm gebe êwa mê tau ñam sa êndêñ
kin.” 26 Go kin kêsôm gêdêñ Daniel, tañ sêsam en
gebe Beltesasar gêwiñ nañ, gebe “Aôm kôtôm gebe
ônac miñ mê, tañ galic nañ, ma ôwa ñam sa êwiñ
me.” 27 Daniel gêjô kin awa gebe “Lau mêtê to
lau ben ma mectomañ to sêpuc-utitalata-ñamwaga
nêñ ten oc eoc bin kêsin taña, tañ kin gebe êñô
nañ, lasê êtôm atom. 28 Mago Anôtô ten gêmoa
undambê, tañ geoc bin ñalêlômña lasê. En gêwa
bin, tañ oc ñanô êsa êndêñ têm ñamuña nañ, sa gêdêñ

kiņ Nebukadnesar. Mê to ņakatu, taņ gôlic gêc nê m kauclêlôm gêdêņ gôc bêc naņ, tau tonec. ²⁹ O kiņ, aôm gôc mê ma taêm gêjam gêņ, taņ oc ņanô êsa êndêņ têm ņamuņa naņ. Ma Anôtô, taņ geoc gêņ ņalêlômņa lasê naņ, kêtôc gêņ, taņ oc mênêsa naņ, gêdêņ aôm. ³⁰ Eņ geoc gêņ kêsiņ tauņa tonañ lasê gêdêņ aê kêt u aêņoc kauc kêlêlêc lau mat eņ jaliņa samob nêņ suņa nec atom. Eņ gêgôm kêt u aôm kiņ ôjala nê m mê ma gêņ, taņ taêm gêjam gêc nê m kauclêlôm naņņa.

³¹ “O kiņ, aôm gôlic ņakatusêga teņ kêkô aôm laņôm nê m tonjaclai ma ņawasi kain teņ. Aôm gôlic e kôtakê ņanô. ³² Sêmasañ ņakatu tau ņamôkêapac ņa gold ņawasi, ņabôdagi to ņalêma ņa silber, ³³ dambêpalê to labum ņa kopa, ņaakain ņa ki jejec ma ņaatapa ki jejec to nomku. ³⁴ Gêdêņ taņ kôsala gêņ tau gômoa naņ, poc teņ, taņ ņamalac teņ lêma kêtuc atom naņ, mênkêsêp ma ges eņ ņakatu tau ņaakain ki to nomku tau e popoc samucgeņ. ³⁵ Go ki to nomku ma kopa to silber ma gold samob tonañ ņai popoc samucgeņ e kêtôm ņapaôma aņga taka polom ņamala gêdêņ oc kêsa. Mu kêlai gêņ tau sa e malamê samucgeņ. Mago poc tau, taņ kêtuc ņakatu tau popoc naņ, kêtôp kêt u lôc kapôeņ teņ ma gêjam nom samucgeņ auc.

³⁶ “Mê tau tonañ. Ma galoc oc jawa ņam sa êndêņ aôm, o kiņ. ³⁷ O kiņ, kiņ samob nêņ kiņ aôm goc. Anôtô undambêņa kêkêņ aôm kôtu gamêņ to ņaclai ma ņajaņa to ņawasi ņatau. ³⁸ Eņ kêkêņ tentenlatu pebeņ ma gêņ mat eņ jali nomņa to moc umbon ņalabuņa gebe ônam gôliņ samob. ņakatu ņamôkêapac gold tau aôm taôm. ³⁹ Aôm nê m têm

êmbacnê acgom, go gôlinj kinja teŋ oc êndanġuc naŋ nê ŋaclai êtôm aômnêm atom. Go teŋ naŋ kêtû têlêacŋa oc êtôm kopa ma eŋ oc ênam gôlinj nom ŋagamêŋ samob. ⁴⁰ Go gôlinj kinja êtu aclêŋa teŋ oc mênêsa naŋ ŋajaŋa amboac ki. Tonaŋ ênac gôlinj gêmunja samob tulu. Ki kêlêsa to kêtuc gêŋ samob popoc ma gôlinj kinja tônê êtôm ki, oc êlêsa to êtuc gôlinj ŋagêdô popoc amboac tonanġeŋ. ⁴¹ Ma aôm gôlic atapa to alatu tonaŋ ŋamakeŋ nomku ma ŋamakeŋ ki jejec. Tonaŋ ŋam gebe gôlinj kinja gêwa tau kêkôc. Ŋamakeŋ oc ŋajaŋa amboac ki jejec gebe sêgaluŋ ki gêwiŋ nomku. ⁴² Ŋakatu ŋaalatu tau ŋamakeŋ ki to ŋamakeŋ nomku ŋam gebe ênê gôlinj oc ŋamakeŋ ŋajaŋa ma ŋamakeŋ palê-palê amboac tonanġeŋ. ⁴³ Aôm gôlic ki to nomku kêsêp taulêlôm kêtôm êsêac oc sênam tauŋ ma sênġaluŋ tauŋ sêsêp tauŋlêlôm, mago oc sêsap tauŋ tôŋ atom amboac ki to nomku kêsap tau tôŋ atom. ⁴⁴ Êndêŋ gôlinj kinja tônê nêŋ têm Anôtô undambêŋa oc êkêŋ gamêŋ kinja teŋ, taŋ senseŋ su ênaŋa atomanô naŋ, mênêsa ma ŋagôlinj tau oc elom êndêŋ lau-m teŋ atom. Gamêŋ tau oc ênac gamêŋ samob tonaŋ ŋai popoc e êmbacnê ma gamêŋ tau oc ênêc endenj tôŋġeŋ. ⁴⁵ Kêtôm aôm gôlic poc teŋ gêdib anġa lôc ma ŋamalac teŋ lêma kêtuc poc tau atom. Ma poc tau kêtuc ki jejec to kopa ma nomku to silber ma gold popoc. Anôtô ŋaclai geoc gêŋ tau, taŋ ocgo mênêsa êndêŋ ŋamu naŋ, lasê gêdêŋ kiŋ tau. Mê tau biŋŋanô ma ŋam biŋŋanô amboac tonanġeŋ.”

Kiŋ ketoc Daniel sa

⁴⁶ Go kiŋ Nebukadnesar gêu tau lanġanô jagêdêŋ nom ma kêpôŋ aduc gêdêŋ Daniel ma kêjatu biŋ sa

gebe sêkêṅ da ṅanô ma da gêṅ ṅamalunja êtu enṅa.
⁴⁷ Ma kiṅ tau kêsôm gêdêṅ Daniel gebe “Biṅṅanô,
 aômṅem Anôtô kêtû anôtôi nêṅ Anôtô ma kiṅ nêṅ
 Apômṅtau. Enṅ geoc-gêṅ-ṅalêlôm ṅa-lasêwaga tenṅoc
 gebe aôm goc gêṅ kêsiniṅ tonanṅ lasê.” ⁴⁸ Go kiṅ
 tau kêkiaṅ Daniel sa ṅanôṅenṅ ma kêkêṅ awamata
 êjamṅenṅ gêdêṅ enṅ ma kêkêṅ enṅ kêtû gamêṅ Babilon
 ṅagôliṅwagasêga ma Babilon nêṅ lau mêtê nêṅ lau-
 mata. ⁴⁹ Daniel ketenṅ kiṅ tau e kêkêṅ Sadrak
 agêc Mesak ma Abednego têtû gôliṅwaga gamêṅ
 Babilonṅa, mago Daniel tau tec gêmoa gêwiṅ kiṅ
 ṅapanṅ.

3

Nebukadnesar kêjatu gebe lau samob sênam sakinṅ gwam gold

¹ Kiṅ Nebukadnesar kêkêṅ biṅ gebe sêmansanṅ
 ṅakatu gold tenṅ, baliṅ kêtôm meta 27 ma ṅadambê
 kêdabiṅ meta 3. Enṅ kêkêṅ gêṅ tau kêkô gamêṅ
 Babilon ṅagaboanṅ tenṅ sêsam gebe Dura. ² Go
 kiṅ kêkalem nê gôlôacmôkê nêṅ laumata to
 gôliṅwaga ma siṅwaga nêṅ laumata to mêtôcwaga
 ma gejobwaga kanomṅa to lau mêtê ma kasêga
 to kômwaga towae gamêṅ ṅamagêṅa ṅagêdô sêwiṅ
 gebe mêṅsênac kawi ṅakatu, taṅ kiṅ Nebukadnesar
 mêṅgêjac sa kêkô nanṅ. ³ Amboac tonanṅ lau samob
 tonanṅ sêkêṅ taṅenṅ ênê kalem ma sêkac tauṅ sa
 mêṅsêkô ṅakatu tau laṅônêṅṅa. ⁴ Ma wambanṅwaga
 kêpuc awa sa ma kêsôm gebe “Jatu êndêṅ amac
 lau samob to tentenṅlatu ma lau awenṅ tenṅ-awenṅ
 tenṅ samob gebe ⁵ êndêṅ taṅ anô gasuc wêṅa to
 gegob ma onṅ to gelom ma diṅ to dauc ma gêṅ

wêña tokainj-tokainj êtañ nan, au taôm naapôn emduc êndênj ñakatu gold, tañ kinj Nebukadnesar mênjgêjac sa kêkô nan. ⁶ Ma ñac teñ embe êu tau naêpôn aduc êndênj ñakatu atom nan, oc gacgenj sêmbalinj enj êsêp ja ñamondec-mondec ñamala êna.” ⁷ Amboac tonanj gêdênj tañ lau samob sênô gasuc wêña to gegob ma onj to gelom ma diñ to dauc ma gênj wêña tokainj-tokainj kêtañ nan, lau samob to tentenlatu ma lau awenj teñ-awenj teñ samob sêu tauñ jasêpônj enjduc gêdênj ñakatu gold, tañ kinj Nebukadnesar mênjgêjac sa kêkô nan.

Têdônj Juda têlêac nêñ binj tañenpêcña

⁸ Gêdênj tonanj lau Kaldea ñagêdô sêmênj ma sêgôlinj binj kêpi Juda têlêac. ⁹ Êsêac sêsôm gêdenj kinj Nebukadnesar gebe “O kinj, ômoa endenj tônjenj. ¹⁰ Aôm kôjatu binj gebe lau samob, tañ sênô gasuc wêña to gegob ma onj to gelom ma diñ to dauc ma gênj wêña tokainj-tokainj êtañ nan, sêu tauñ nasêpônj enjduc êndênj ñakatu gold. ¹¹ Ma ñac teñ embe êu tau naêpônj aduc êndênj ñakatu tau atom nan, oc gacgenj sêmbalinj enj êsêp ja ñamondec-mondec ñamala êna. ¹² Lau Juda ñagêdô sêmoa, tañ kôkianj êsêac sa sêjam gôlinj Babilonja nan, nêñ naê tonec Sadrak agêc Mesak ma Abednego. O Kinj, lau tau tonanj sêkênj tañenj aômnêm jatu ma sêjam sakinj aômnêm anôtô to sêpônj enjduc gêdênj ñakatu gold, tañ mênjgôjac sa kêkô nan atom.”

¹³ Go Nebukadnesar têtac kêbôli auc ma kêjatu binj totêtac ñandanjenj gebe sêkênj Sadrak agêc Mesak ma Abednego mênjsêkô enj lanônêm. ¹⁴ Ma Nebukadnesar kêsôm gêdênj êsêac gebe “Sadrak agêc Mesak ma Abednego, amac amboac ondoc.

Amac ajam sakin aêḥoc anôtô ma apôḥ emduc gêdêḥ ḥakatu gold, taḥ kakêḥ kêkô naḥ, atom nec biḥḥanô me masi. ¹⁵ Ajôc, amansaḥ taôm. Êndêḥ taḥ aḥô gasuc wêḥa to gegob ma oḥ to gelom ma diḥ to dauc ma gêḥ wêḥa tokaiḥ-tokaiḥ êtaḥ naḥ, au taôm to apôḥ emduc êndêḥ ḥakatu, taḥ kamasan naḥ, go ḥajam ma êtôm. Ma embe apôḥ emduc êndêḥ ḥakatu atom oc gacgeḥ sêmbaliḥ amac asêḥ ja ḥamondec-mondec ḥamala ana. Tansaê talic acgom, anôtô ondoc teḥ oc êtôm gebe ênam amac kêsi aḥga aê lemoc.”

¹⁶ Go Sadrak agêc Mesak ma Abednego sêjô Nebukadnesar awa gebe “Aêac abe anam taḥḥ kêsi to ajô aôm awam atom. ¹⁷ Embe Anôtô, taḥ aêac ajam sakin eḥ naḥ, êtôm gebe ênam aêac kêsi aḥga ja ḥamondec-mondec ḥamala ḥalêlôm to aôm lêmam naḥ oc êḥgôm. ¹⁸ O kiḥ, mago embe masi, go ôḥô ma biḥ tonec. Aêac oc anam sakin aômḥnêḥ anôtô to apôḥ eḥduc êndêḥ ḥakatu gold, taḥ gôjac sa kêkô naḥ, atom amboac tonanḥeḥ.”

Sêbaliḥ lau têlêac sêsêḥ ja ḥamondec-mondec ḥalêlôm sêja

¹⁹ Go Nebukadnesar têtac ḥandaḥ kêsa ma laḥḥanô kêtû koc gêdêḥ Sadrak agêc Mesak ma Abednego. Tec kêjatu gebe sêḥgôm ja elom aḥga ja ḥamondec-mondec ḥamala e ḥandaḥ êlêlêc ja bêc ḥagêdôḥa su ḥêḥḥeḥ. ²⁰ Ma kêjatu nê siḥwaga, taḥ nêḥ ôliḥwalô kêlêlêc ḥagêdô nêḥ su naḥ, gebe sênsô Sadrak agêc Mesak ma Abednego tôḥ ma sêmbaliḥ êsêac sêsêḥ ja ḥamondec-mondec ḥalêlôm sêna. ²¹ Tec sêsô êsêac to nêḥ obo gambam ma ḥakwê baliḥ to kululuḥ ma nêḥ ḥakwê ḥagêdô samob tôḥ ma

sêbaliŋ êsêac sêsêp ja ŋamondec-mondec ŋalêlôm sêja. ²² Kêtu kiŋ nê jatu ŋajaŋa, taŋ kêsôm naŋŋa, tec sêgôm ja kêsa kapôêŋanô e ŋamondec-mondec secsêga. Tec ja tau kêlakoc lau tau, naŋ sêkô Sadrak agêc Mesak ma Abednego naŋ, e sêmac êndu. ²³ Mago lau têtêac tonec Sadrak agêc Mesak ma Abednego sebenŋ tolêpoageŋ sêsêp ja ŋamondec-mondec sec ŋalêlôm sêja.

²⁴ Go kiŋ Nebukadnesar kêtakê sauŋ atom ma gacgeŋ gêdi jakêtu kênac nê lau seŋeŋ gebe “Amboac ondod aêac tabaliŋ lau têtêac tolêpoageŋ sêsêp jawaô sec ŋalêlôm sêja me.” Êsêac sêlôc gêdêŋ kiŋ gebe “Aec, biŋŋanô, o kiŋ.” ²⁵ Go kiŋ kêsôm gebe “Mago aê galic lau aclê sêmoa ja ŋalêlôm ma sêsêlêŋ kêtôm sêsô êsêac tônŋ atom ma sêmoa toôliŋ samucgeŋ. Nac taŋ kêtû aclêŋa naŋ, laŋôanô amboac anôtôî nêŋ latu.”

Sêwi lau têtêac tau siŋ

²⁶ Go Nebukadnesar kêtû gasuc ja ŋamala ŋakatam jagêmoêc gebe “Sadrak agêc Mesak ma Abednego, Anôtô Lôlôcŋa tau nê sakiŋwaga amac, asa amêŋ.” Go Sadrak agêc Mesak ma Abednego sêsa aŋga ja ŋalêlôm sêja. ²⁷ Ma apômtau to gôliŋwaga ma kiŋ nê lau seŋeŋ sêkac taunŋ sa ma sêlic gebe ja geŋ êsêac ôliŋ to kêlagô môkêŋlauŋ ma geŋ êsêac nêŋ ŋakwê atomanô. ²⁸ Go Nebukadnesar gêôc awa sa ma kêsôm gebe “Aê aoc gêôc Sadrak agêc Mesak ma Abednego nêŋ Anôtô. Eŋ kêsakiŋ nê aŋela ma gêjam nê sakiŋwaga, taŋ ôliŋ andanŋ eŋ to sêsô kiŋnê biŋ ŋalabu atom ma sebe sênam sakiŋ to sêpônŋ eŋduc êndêŋ anôtôî jaba nêŋ teŋ atom, sênam sakiŋ nêŋ Anôtô taugenŋ naŋ

sa. ²⁹ Kêtu tonan̄ña aê jasôm biñ tonec êtu tôñ gebe Lau ten̄ me tenten̄latu ma lau awen̄ ten̄-awen̄ ten̄ embe sêsôm biñ alôb-alôb êpi Sadrak agêc Mesak ma Abednego nêñ Anôtô nan̄, oc sêkac êsêac ôlin̄ êngic-êngic to têtuc nêñ andu popoc gebe anôtô ten̄ gêjam ñamalac kêsi amboac Anôtô tonec gêmoa nec atom.” ³⁰ Go kiñ kêwaka Sadrak agêc Mesak ma Abednego sa têtû apôm̄taui an̄ga gamêñ Babilon.

4

Nebukadnesar nê me kêtu luagêcña

¹ Kiñ Nebukadnesar nê biñ tonec êndên̄ lau to tenten̄latu ma lau awen̄ ten̄-awen̄ ten̄ peben̄, tan̄ sêmoa nom ñagamêñ samob nan̄, gebe “Biñmalô ênam amac auc. ² Aê gabe janac miñ gêñsêga to gêñtalô samob, tan̄ Anôtô Lôlôc N̄tau tau gêgôm gêdên̄ aê nan̄ gebe

³ “Nê gêñsêga kain̄ ten̄ ma nê gêñtalô kapôên̄anô.

Nê gamêñ kiñña kêtu gamêñ gêmoa ten̄gen̄ña ten̄ ma nê ñagôlin̄ gêc gôlôac to gôlôac ñên̄gen̄ gêja.

⁴ “Aê Nebukadnesar kalêwan̄ tauc gaêc ñoc andu ma kamoasin̄ tauc gamoa ñoc andu kapôên̄.

⁵ Gêdên̄ tan̄ aê gaêc mê nan̄, galic gên̄ ten̄ kêtakê aê e katuc gêjaña. Ma gên̄ ñakatu, tan̄ galic gêc ñoc kau-clêlôm nan̄, kêlênsôn̄ aê ñanôgen̄. ⁶ Kêtu tonan̄ña aê kajatu gebe lau mêtê samob an̄ga Babilon mên̄sêkô aê lan̄ôcnêm gebe sêwa mê tau ñam sa êndên̄ aê. ⁷ Go beñwaga to lau mectoman̄ ma lau Kaldea to sêpuc-utitalata-ñamwaga samob sêsô sêmên̄ ma aê gajac miñ mê tau gêdên̄ êsêac, mago sêwa ñam sa gêdên̄ aê kêtôm atom. ⁸ Kêtu ñamu Daniel, tan̄ sê aên̄oc

anôtô Beltesasar nê ñaê kêpi enj ma anôtôi dabun nêñ ñalau gêjam enj auc nañ, mênkêkô aê lanjôcnêm ma gajac miñ mê tau gêdên enj amboac tonec gebe
 9 O Beltesasar, lau mêtê samob nêñ laumata aôm, aê kajala gebe anôtôi dabun nêñ ñalau gêjam aôm aucgoc, tec gêñ ñalêlômña tenj kêsiñ tau gêdên aôm atom. Mê tec galic nec, ôñô ma ôwa ñam sa êndên aê.

10 “Ñakatu tañ galic gêc ñoc kauclê-lômgenj gêdên tañ gaêc mê nañ, amboac tonec gebe Aê galic ka tenj kêkô nom ñaluñgenj, ma ka tau kêpi e baliñanô.
 11 Ka tau kêtôp e kêtû kapôênj to ñajaña kêsa ma ñatêpôê kêsunj sa kêpi e jagêdênj undambê. Ma lau nom ñagamênj sêlic ka tau. 12 Ñalauñ ñawawa ñajam ma gêjam ñanô taêsam ñasec. Kêtôm gebe lau samob sêniñ ka tau ñanô e gêôc êsêac tôñ. Bôc to gêñ saleñña sêc ñaajuñlabu ma moc sêjam sac sêngônj ñalaka ma gêñ matenj jali samob senj ñanô tau.

13 “Aê taêc gêjam ñakatu, tañ galic su nañ, gamoa ma galic gebe añela mata jali to kêsala gêñña tenj kêsêp aña undambê gêmênj. 14 Enj kêpuc awa sagenj ma kêsôm gebe ‘Asap ka tau tulu ma asapu ñalaka su to ansêlô ñalauñ ênaña ma apalip ñanô êlinj-êlinj êna. Ma ansoc bôc aña ajuñlabu ma moc aña ñalaka sêc su. 15 Mago andec ñakatur to ñawakac gacgenj êkô nom ñalêlôm. Kapoacwalô ki to kopa enden enj tôñ êkô gêgwanj ñamêdôb kôm ña ñalêlôm. Enj êlinj manin umbonña to êniñ gêgwanj êwiñ bôc.
 16 Nê kauc ñamalacña êmbacnê ma bôc nêñ kauc naêjô su. Enj êmoa amboac tonan e têm ñasawa 7 êmbacnê. 17 Biñ tonan añela dabun sêjac mata e kêtû tôñ ma sêsôm lasê gebe lau matenj jali sêjala gebe

Lôlôc Ntatau kêtû ñamalacnêñ gamêñ ntau ma gêjac sam gamêñ kêtôm enj taê gêjam ma oc êkêñ êndêñ lau ñasec tenj sêwê kainj.’ ¹⁸ Aê kinj Nebukadnesar galic mê tau tonan. Ma aôm Beltesasar galoc ôwa mê tau ñam sa gebe lau mêtê ñoc gamêñ samobña sêwa mê tonan ñam sa têtôm atom. Aôm oc ôtôm gebe anôtôi nêñ ñalau gêmoa gêwiñ aôm.”

Daniel gêwa mê tau ñam sa

¹⁹ Daniel tanj nê ñaê tenj gebe Beltesasar nan, kêtakê saun atom e gêjac nê lênô auc ñasawa ec ñêngeñ. Mago kinj tau kêsôm gebe “Beltesasar, mê tau to ñam êngôm aôm taêm dani taôm atom.” Beltesasar gêjô enj awa gebe “O ñoc ntau, aê gabe mê tau êkanôn êsêac, tanj sedec aôm nan, ma êkanôn aômnmêm ñacjo acgomman. ²⁰ O kinj, ka tanj gôlic kêtôp e ñajaña kêsas ma ñatêpôê kêsunj kêpi e jagêdêñ undambê ma gêu laen su gêja, ²¹ ma ñalauñ ñawawa ñajam ma gêjam ñanô e ñalaka sêlêlib langwagen ma gêñ samob senj ñanô tau, ma bôc to gêñ salenña sêc ñaajunlabu ma moc sêjam sac sêngôn ñalaka nan.

²² “O kinj, ka tau tonan aôm taôm. Aôm kôtu kapôêñ ma ñajaña kêsas. Nem ñaclai kesewec e jagêdêñ undambê. Nêm waem gêjam nom ñagamêñ samob auc. ²³ Aôm kinj, gôlic anjela dabunj kêsêp gêmêñ ma kêsôm gebe ‘Asap ka tonan tulu ma ansenj su, mago ñakatuc to ñawakac andec gacgenj êkô nom ñalêlôm. Kapoacwalô ki to kopa enden enj tôñ ênêc gêgwanj ñamêdôb kômña ñalêlôm. Enj êlinj manin umbonña to êninj gêgwanj êwiñ bôc e têm ñasawa 7 êmbacnê.’

²⁴ “Binj tau ñam amboac tonec. O kinj, Lôlôc Ntatau kêmasan binj, tanj kêkanôn aôm nan. ²⁵ Enj oc êtinj

aôm su anğa ñamalacnêñ naômoa ôwiñ bôc salenña ma ôniñ gêgwan amboac bulimakao ma nop ênôm aôm ônêc awê e têm ñasawa 7 êmbacnê e nêm kauc êsa acgom, gebe Lôlôc Njatau kêtú ñamalacnêñ njatau ma gêjac sam gamêñ kêtôm enj tau taê gêjam. ²⁶ Ma jatu, tanj kêsa gebe sendec ka ñakatuc to ñawakac gacgenj êkôña nanj tonanj gêwa sa gebe êndênj tanj aôm ôjala Anôtô, tanj gêjam gôlinj nom ñagamênj samob nanj, aôm oc ôtu kinj êtiam. ²⁷ O kinj, kêtú tonanña aê gabe janac binjsu aôm gebe Ôngôm sec êtiam atom, ôsa lêñ binjêdênña. Ônam lau ñalêlôm sawanña sa ma taêm walô lau ñasec. Talic acgom, oc ômoa ñajam me masi.”

²⁸ Binj samob tonanj ñai ñanô kêsa kêpi kinj Nebukadnesar. ²⁹ Ajônj 12 gêjanña su acgom, go kinj kêsêlênj gêmoa nê andu kinjña anğa Babilon ñasalôm tapa-tapa ñaô. ³⁰ Ma kinj awa gêôc tau gebe “Malac tau tonec Babilon kapôênj, tanj ñoc ñaclai kêkwê sa kêtú ñoc gamênj kinjña ma kêkênj aê waec kinjña kêtú tapa nanj atom me.” ³¹ Binj tanj kinj kêsôm kêsa nanj, gêjac pep atom tagenj ma awa tenj kêsa anğa undambê gêmênj gebe “O kinj Nebukadnesar, binj tonec kepenj aôm gebe gamênj tonec ñagôlinj kinjña kêkac tau su anğa aômnêm. ³² Lau oc têtinj aôm su anğa ñamalacnêñ ma oc ômoa ôwiñ bôc gabunj. Aôm oc ôniñ gêgwan amboac bulimakao e têm ñasawa 7 êmbacnê acgom, go nêm kauc êsa ma ôjala gebe Lôlôc Njatau tau gêjam gôlinj ñamalacnêñ gamênj kinjña ma gêjac sam gamênj kêtôm enj tau taê gêjam.” ³³ Ma binj tau gacgenj ñanô kêsa kêpi Nebukadnesar. Lau têtinj enj su anğa ñamalacnêñ ma enj genj gêgwan amboac bulimakao, nop gênôm

en ma môkêlauᅇ kêtᅇ baliᅇ kêtôm noniᅇ ôlilu ma lêmakêku kêtᅇ baliᅇ kêtôm momboanᅇ lêmakêku.

Nebukadnesar kêlambiᅇ Anôtô

³⁴ “Aê Nebukadnesar gamoa e têm tau gêbacnê acgom, go gaôc matocanô sa kêpi undambê ma ᅇoc kauc kêsa kêtiam. Aê kalanem Lôlôc N̄atau tau ma kalambiᅇ to katoc en, taᅇ gêmoa tenᅇenᅇ to tenᅇenᅇ naᅇ, sa gebe

Ênê gôliᅇ oc ênêc tenᅇenᅇ
to ênê gamêᅇ, taᅇ gêjam gôliᅇ naᅇ, oc ênêc tenᅇenᅇ e
gôlôac togôlôac ᅇêᅇenᅇ êna.

³⁵ Lau nomᅇa samob amboac gêᅇôma
ma en gêgôm kêtôm taê gêjam gêdêᅇ lau un-
dambêᅇa ma gêdêᅇ ᅇamalac nomᅇa amboac
tonaᅇenᅇ.

Ma ᅇac tenᅇ kêtôm gebe êkô en auc
me êtu kênac en gebe ‘Aôm gôgôm asagenᅇ’ nec
atom.

³⁶ “Gêdêᅇ têm tecênaᅇenᅇ aêᅇoc kauc ᅇawa kêsa
kêtiam ma ᅇoc waec to ᅇawasi amboac tonaᅇenᅇ
kêtᅇ ᅇoc gamêᅇ ᅇawaenᅇa. Aêᅇoc lau senᅇenᅇ to
apômtaui sesom aê ma sêkêᅇ aê katu kiᅇ kêtiam
ma ᅇoc waec kêsa kêlêlêc gêmᅇuᅇᅇa su. ³⁷ Galoc aê,
Nebukadnesar, gabe jalanem to jalambiᅇ ma jatoc
kiᅇ undambêᅇa sa gebe en gêgôm nê gêᅇ samob
jakêtôm ma nê gôliᅇ jagêdêᅇ. Êsêac taᅇ tetoc taunᅇ
sa naᅇ, en oc êkônᅇiᅇ êsêac tôᅇ.”

5

Kiᅇ Belsasar geno moasiᅇ kapôêᅇ

¹ Kiñ Belsasar geno moasiñ kapôêñanô teñ kêtú nê gôliñwaga 1,000ña ma gênôm wain gêwiñ lau 1,000 tonañ gêmóa êsêac lañônêm.

² Wain kêjañiñ Belsasar, tec kêjatu gebe sêkôc laclu gold to silber, tañ eñ tama Nebukadnesar kêkôc anga lôm dabuñ Jerusalemña mênkêkô nañ, sêmênj gebe kiñ tau to nê laumata ma nê awêi to nêñ aneñio samob sênôm gêñ êsêp. ³ Tec sêkôc laclu gold to silber, tañ sêjañgo su anga Anôtônê lôm dabuñ Jerusalemña nañ, gêmênj ma kiñ tau to nê laumata ma nê awêi to nêñ aneñio samob sênôm gêñ kêsêp laclu tau tonañ. ⁴ Êsêac sênôm wain e tetoc nêñ anôtôî gold to silber ma kopa to ki ma ka to pocña sa ña wê lambiñña.

⁵ Gêdêñ tonanğenj lêmalatu teñ mênketo biñ kêpi kiñnê andu ñasagiñ kêkanônj jakaiñ kapôêñ. Ma kiñ tau gêlic lêma tonañ keto biñ gêmóa. ⁶ Go kiñ lañôanô kêtú sêp ma taê gêjam tau jakêsa-jakêsa to kêtênêp tau êndu-êndu e akaiñ to lêma gêmác lañgwagenj. ⁷ Kiñ gêmôêc ña awa kapôêñ gebe sêkôc lau mêtê to Kaldea ma sêpuc-utitalata-ñamwaga sêmênj. Go kiñ kêsôm gêdêñ lau mêtê Babilonña gebe “Teñ embe êsam biñ tonañ ma êwa ñam sa oc jakêñ eñ êsô ñakwê asôsamuc ma ênônj kapoacwalô gold teñ ênsac gêsutêkwa to êtu gamênj ñagôliñwaga êtu ñac êtu têléacña.” ⁸ Go kiñnê lau mêtê samob sêsô sêmênj, mago sêjam kauc biñ, tañ lêma keto nañ, to sêpô lêna ma sêwa ñam sa êndênj kiñ tau atom amboac tonanğenj. ⁹ Ma kiñ kelendec ñanôğenj e lañôanô kêtú sêp ma nê gôliñwaga samob têtakê saunj atom amboac tonanğenj.

¹⁰ Gêdêñ tañ kiñ agêc nê gôliñwaga sêsôm biñ

sêmoa nan, kiñ têna lanġwa kêsô balêm ñalêlôm gêja ma kêsôm gebe “O kiñ, ômoa enden tîngen. Taêm dani taôm to lanômanô êtu sêp atom. ¹¹ Ñac ten ġemoa aômnnêm gamên ma anôtôinên ñalau ġemoa ġewin en. Ġêdên tamamnê têm en kêtap kauc ñawa to jala ma saê êjam sa kêtôm anôtôinên. Ma aôm tamam Nebukadnesar kêkên en kêtû lau mêtê to mectomañ ma Kaldea to sêpuc-utitalata-ñamwaga nên laumata. ¹² Gebe Daniel, tañ kiñ kêsam en gebe Beltesasar nan, nê kauc to saê kain ten, kêjala mêtê dawa mê ñam sa to daoc bin lasê ma takip bin ñam saña kêtû tîñ. Ôkên bin gebe en êmên gebe êwa ġên tonec ñam sa.”

Daniel ġewa bin, tañ lêma ten keto nan sa

¹³ Go sêkôc Daniel kêsô jakêkô kiñ lanônêm. Ma kiñ kêsôm ġêdên en gebe “Aôm Daniel, lau kapoacwalô Judaña nên ten, tañ tamoc kêkôc aôm anġa gamên Judaña ġêmên nan me. ¹⁴ Aê ġañô aôm ñawae gebe anôtôi dabuñ nên ñalau ġemoa ġewin aôm ma saê to jala ma kauc kain ten ġêc aômña. ¹⁵ Lau mêtê to mectomañ mênşêkô aê lanônêm gebe sêsam bin tonec ma sêwa ñam tau sa êndên aê, mago sêgôm têtôm atom. ¹⁶ Ma aê ġañô aôm gebe ġôwa bin ñalêlômña sa to wêc ġên ñam sa. Amboac tonañ embe ôtôm gebe ôsam bin tonañ ma ôwa ñam sa, go jakên aôm ôsô ñakwê asôsamuc ma jatoc aôm sa ña kapoacwalô gold ônônña ma jakên aôm ôtu gamên tonec ñaġôlinwaga êtu têtêacña.”

¹⁷ Tec Daniel ġêjô kiñ awa gebe “Aômnnêm ġên ġacġen ênêc aômña, me ôkên ñaôli êndên ñac ten. Aê oc jasam bin tau êndên aôm ma jawa ñam sa êndên aôm.

18 “O kinj, Anôtô Lôlôc Natau tau kékêñ tama Nebukadnesar kêtú kinj gamêñ tonecña ma kékêñ ñaclai to ñawasi ma wae gêwiñ. 19 Ma lau samob to tentenlatu ma lau awenñ ten-awenñ ten têtênêp to têtêc taunñ kêtú ñaclai, tañ Anôtô kékêñ gêdêñ enñ nañña. Embe enñ taê ênam gebe ênac ñac tenñ êndu oc êngôm. Ma embe taê ênam gebe ñac tenñ êmoa mata jali oc êngôm amboac tonanñenñ. Embe etoc ñac tenñ sa me êkôninñ tenñ tôñ oc êngôm êtôm enñ taê gêjam. 20 Mago gêdêñ tañ enñ kékianñ tau sa ma nê ñalêlôm ñadani kêsa nañ, Anôtô kékôc enñ su anña nê lêpônñ kinñña ma kêjanño wae su anña ênê gêwiñ. 21 Ma kêtinñ enñ su anña ñamalacnêñ. Ênê kauc kêlênsônñ kêtôm bôcnê ma gêngônñ gêwiñ donkibôm. Enñ genñ gêgwanñ kêtôm bulimakao to nop gênôm enñ e ênê kauc kêsa gebe Lôlôc Natau taugenñ kêtú ñamalacnêñ kinñ nêñ natau ma gêjac sam gamêñ kêtôm enñ tau taê gêjam.

22 “Mago ênê latu aôm, Belsasar gônño gêñ samob tonanñ ñai sugac, mago kôkôninñ taôm atom. 23 Aôm kôkianñ taôm sa gêdêñ Apômtau undambêña. Aôm kôsôm gebe sêkôc laclu lôm dabunñña mênñac to nêñ gôlinñwaga ma nêñ awêi to nêñ anenñio samob anôm gêñ êsêp ma alanem nêñ anôtôi silber to gold ma kopa to ki ma ka to poc, tañ sêlic gamêñ to sêñño binñ ma sêjala gêñña gêc atomanô nañ, mago kotoc Anôtô, tañ kékêñ aôm kôsê awam to gêjam gôlinñ nêñ lêñ samob nañ, sa atom.

24 “Kêtú tonanñña Anôtô kêsakinñ lêma tonanñ mênñgêo lasê ma keto binñ tonanñ. 25 Ma binñ tañ keto nañ, tonec gebe ‘Mene, mene, tekell, peres’ (kêsa sa, kêsa sa, gêjam dôñ, gêjac kékôc). 26 Binñ tau

ņam amboac tonec ‘mene’ gebe Anôtô kêsâ nêmbêc gôliņņa sa e ņatêku êsu su. ²⁷ ‘Tekel’ gebe Anôtô kêkêņ aôm gôngôņ dôn e kêtâp sa gebe nêmbêc ņanô masi. ²⁸ ‘Peres’ gebe Anôtô oc ênac nêmbêc gamêņ êņgic ma êkêņ êndêņ lau Mede to Persia sêkôc.”

²⁹ Belsasar kêjatu ma sêkêņ Daniel kêsô ņakwê asôsâ muc ma gênoņ kapoacwalô gold. Go sêjam eņ wae sa kêtâp sa gebe eņ kêtâp ņac kêtâp têlêacņâ aņga gamêņ kiņņa tonec. ³⁰ Gêdêņ gêbêc tonanņeņ sêjac Kaldeanêņ kiņ Belsasar êndu. ³¹ ņac Medeņâ Darius kêjanņgo ņaclai gôliņņa su. Ênê jala 62.

6

Sêbaliņ Daniel gedeņ lewe

¹ Darius gêlic ņajam tec kêkêņ gôliņwaga saun 120 sêjam gôliņ nê gamêņ samob. ² Go kêkêņ lau tonanņ ņai sêsô gôliņwagasêga têlêac ņalabu. Gebe gôliņwaga 120 tonanņ sêwa nêņ kôm ņalêņ samob sa êndêņ lau têlêac gebe kiņnê gêņ teņ ênaņâ atom. Ma lau têlêac tonanņ nêņ teņ Daniel. ³ Kiņ ketoc Daniel sa kêlêlêc gôliņwagasêga to gôliņwaga saun samob su gebe ênê ņalêlôm mansanņ kêlêlêc êsêac samob nêņ. Tec kiņ taê gêjam gebe êkêņ eņ taugenņ ênam gôliņ ênê gamêņ samob. ⁴ Tec gôliņwagasêga to gôliņwaga saun samob sesom Daniel nê lêņ poalic teņ aņga nê kolenņ gôliņwagaņâ sebe sêņgôliņ biņ êpi eņņâ elêmê. Daniel ņac gêdêņ tec têtâp biņ me gêņ geo teņ sa gêc eņņâ atom. ⁵ Tec lau tau sêsôm gêdêņ taunņ gebe “Aêac oc tatâp biņ teņ sa gebe taņgôliņ êpi Danielņâ atom. Oc moae tatâp ņakeso teņ gêc ênê sakiņ Anôtô tagenņâ.”

⁶ Tec gôliŋwagasêga to gôliŋwaga saun tonan sêkic Daniel nê biŋ ma dêdêŋ kiŋ sêja, go sêsôm gêdêŋ eŋ gebe “O kiŋ Darius, ômoa enden tîŋgeŋ.
⁷ Aêac gôliŋwagasêga to kasêga ma gôliŋwaga saun to gejobwaga ma lau seŋeŋ gamêŋ tonecŋa alôc kêtû tîŋ gebe kiŋ êjatu ŋagôliŋ to jao teŋ êtu tîŋ amboac tonec gebe ŋac teŋ eteŋ gêŋ teŋ aŋga anôtô teŋ me aŋga ŋamalac teŋ nê atomanô. Lau samob teteŋ êndêŋ aôm taômgeŋ. O kiŋ, jao tonec ênêc bêc 30 geŋ. Ma ŋac teŋ embe êŋgêli biŋ tonan, naŋ sêmbaliŋ eŋ êsêp lewe nêŋ gêsun êna. ⁸ O kiŋ, galoc ôsôm biŋ tau êtu tîŋ ma oto biŋ tau ênêc. Ma open nêŋ ŋatalô êsêp êwiŋ gebe lau teŋ sênam ôkwi atom. Biŋ tau êkô ŋajaŋa êtôm lau Mede to Persia nêŋ ŋagôliŋ teŋ, taŋ lau sênam okwi sêŋgôm êtôm atom.” ⁹ Tec kiŋ Darius kepeŋ nê ŋatalô kêsêp ŋagôliŋ to jao ma biŋ tau kêtû tîŋ.

¹⁰ Gêdêŋ taŋ Daniel gêŋô gebe kiŋ gêlôc gebe sêŋgôm biŋ tonan êtu tîŋ naŋ, eŋ kêsô nê andu gêja. Aŋga andu tau ŋabalêm lólôcŋa ŋakatam saun kêkanôŋ Jerusalem. Eŋ kêpuc aduc kêtû dim têlêac kêtôm bêcgeŋ keteŋ mec to gêjam danŋe Anôtô amboac gêgôm-gêgôm. ¹¹ Lau tonan dêdib Daniel sêmoa e jatêtap eŋ sa keteŋ mec to kêtaŋ gêdêŋ nê Anôtô gêmoa. ¹² Tec lau tau dêdêŋ kiŋ jasêsôm eŋ lasê kêtû ŋagôliŋ tau ŋa gebe “O kiŋ, aôm kopeŋ nêŋ ŋatalô kêsêp ŋagôliŋ gebe ŋac teŋ eteŋ gêŋ teŋ aŋga anôtô me ŋamalac teŋ nê atomanô, samob teteŋ êndêŋ aôm taômgeŋ e bêc 30 ênaŋa. Ma ŋac teŋ embe êŋgêli biŋ tonan, naŋ sêmbaliŋ eŋ êsêp lewe nêŋ gêsun êna me masi.” Kiŋ tau gêjô êsêac awen gebe “Magobe, ŋagôliŋ tonan kêkô kêtôm lau Mede

to Persia nêḡ ḡagôliḡ, taḡ lau sênam ôkwi sêḡgôm êtôm êtôm naḡ.” ¹³ Go êsêac sêsôm gêdêḡ kiḡ gebe “O kiḡ, Daniel tonanḡ, naḡ sêkôc eḡ aḡḡa Juda sêmêḡ naḡ, tec kêsô aôm ḡalabu atom. Eḡ kêgêli aômnêm ḡagôliḡ, taḡ kômasanḡ kêtû tôḡ naḡ, gebe eḡ ketenḡ mec kêtû dim tâlêac gêmoa kêtôm bêcgeḡ.”

¹⁴ Kiḡ gêḡô ḡawae e nê ḡalêlôm ḡawapac kêsa ḡanô ma gesom lêḡ ênam Daniel kêsiḡa teḡ. Eḡ taê gêḡam biḡ tonanḡ jakêsa-jakêsa gebe ênam eḡ sa amboac ondod e oc jakêsêp. ¹⁵ Go lau tonanḡ sêwiḡ taḡḡ jasêsôm gêdêḡ kiḡ gebe “Aôm taôm kôjalagac gebe lau Mede to Persia nêḡ mêtê tonec gebe kiḡ embe êsôm nê biḡ teḡ êtû tôḡ me êkêḡ ḡagôliḡ teḡ oc ênêc ḡapanḡ, lau teḡ sênam ôkwi sêḡgôm êtôm atom.”

¹⁶ Amboac tonanḡ kiḡ kêḡatu gebe sêkôc Daniel tôḡ ma êsêac sêbaliḡ eḡ kêsêp lewe nêḡ gêsunḡ. Kiḡ kêsôm gêdêḡ Daniel gebe” Aômnêm Anôtô, taḡ gôḡam sakiḡ eḡ gedenḡ tôḡḡeḡ gômoe naḡ, oc ênam aôm kêsi.” ¹⁷ Ma sêkôc poc kapôêḡ teḡ gêsanḡ gêsû ḡawa auc ma kiḡ kêkic poc tau tôḡ ḡa tau to gôliḡwaga nêḡ ḡatalô gebe lau teḡ sênam Daniel kêsi atom. ¹⁸ Kiḡ gêmu gêḡa nê andu e jagedec geḡ taniḡḡa gêbêc baliḡ tonanḡ. Ma gedec gebe lau teḡ dêndêḡ eḡ sêna ma eḡ gêc bêc atom amboac tonanḡeḡ.

¹⁹ Gêdêḡ gamêḡ kêtû gaô acgom, go kiḡ gêdi sa ma kêlêti gêdêḡ lewe nêḡ gêsunḡ gêḡa. ²⁰ Jakêdabiḡ gêsunḡawa tau ma gêmôêc gêḡac asê susu gebe “O Daniel, Anôtô mata jalinê ḡacsakiḡ aôm, nêm Anôtô, taḡ gôḡam sakiḡ eḡ gedenḡ tôḡḡeḡ naḡ, oc gêḡam aôm kêsi aḡḡa lewe nêḡ me masi.”

²¹ Tec Daniel awa gêḡac kiḡ ma kêsôm gebe “O

kin, ômoa enden tōnjen. ²² Aênoc Anôtô kékên nê anjela gêbôc lewe awenjun auc e sênac aê atom gebe en gêlic aê gamoa tobinmêgen ma gagôm geo ten gêdên aôm atom amboac tonanjen.” ²³ Kin gênô e têtac najam kêsa samucgen ma kêsôm gebe sê Daniel sa anja gêsun. Tec sê Daniel kêpi gêmên e sêlic lewe lemen-kêku kêsê en njagac atomanô, ôli samucanô nam gebe en ôli andan nê Anôtô. ²⁴ Go kin kêjatu ma sejon lau, tan sêgôlin bin kêpi Daniel nan, to nêjen lauo to nêjen gôlôac samob jasêbalin êsêac sêsêp gêsun sêja. Êsêac sêsêp gêsun su samucgen atom, go lewe tédangac êsêac ma sêkaku êsêac popoc.

²⁵ Go kin Darius keto papia ten gêdên lau to tentenlatu ma awen ten-awen ten kêtôm nê gamên namadin samob gêja gebe “Binmalô ênam amac auc. ²⁶ Aê jasôm êtu tōjen gebe aênoc lau peben têtênêp to têtêc taun êndên Danielnê Anôtô gebe en Anôtô mata jalin tau, nan gêmoa tenjen. Ênê gamên oc êkô enden tōnjen ma ênê gôlin natêku masi. ²⁷ Gêjam kêsi natau to gêjamsawaga en, tec gêgôm gêntalô to gênsêga anja undambê to nom. En gêjam Daniel kêsi anja lewenên najalai.”

²⁸ Tec Daniel kêtun nac towae gêdên Dariusnê tēm gôlinja e mênghêdên Kirus anja Persia nê tēm amboac tonanjen.

7

Daniel gêc me kêpi bôc aclê

¹ Gêdên kin Babilonja Belsasar nê gôlin najala kêtun namatanja Daniel gêc mê to gêlic gên najatu gêdên gêbêc. Go keto mê tau sa, tan gêc najin kêsêp

papia amboac tonec ² “Aê Daniel, galic ñakatu gêdênj gêbêc. Ma galic undambê ñamutêna aclê gêli gwêcsawa sa. ³ Ma bôcsêga kainj aclê sêpi anja gwêc sêmênj. ⁴ Bôc kêtû ñamataña gêjam lewe tenj lanjô ma ñamagê amboac momboan. Aê kasala gamoa ma sêbuc ñamagê sa ma sêôc bôc tau sa kêkô ñaakainj luagêcgenj amboac ñamalac tenj ma sêkênj ñamalac nênj kauc gêdênj enj. ⁵ Go aê galic bôcsêga tenj kêtû luagêcña gêjam bôc salenja ber lanjô ma kêkô gêôc lêma sagenj. Enj kesenjenj ñabi têlêac gêc awasunj ñalêlôm ma sêsôm gêdênj enj gebe’ Ajôc, najau nêm deô.’ ⁶ Tonañ su, go galic bôcsêga tanj kêtû têlêacña gêjam pusipbôm kapôênj (leopard) lanjô tomoc ñamagê aclê kêkô dêmôêtêkwa ma môkêapac aclê. Ma sêkênj nom ñagôlinj gêdênj enj. ⁷ Tonañ su, go gaê mê e galic bôc tenj kêtû aclêña. Bôc tau gênsêga kainj tenj ñanô ma ñajana sec ma ñalulunj ki kapôênj ma genj gênj ñawaô to kêkaku gênj popoc ma kêlêsa ñapopoc-popoc kêtiam ña akainj. Bôc tau kêtôm bôc ñamataña têlêac tônê atom gebe ñajabo 10. ⁸ Aê kasala jabo tonan gamoa e jabo saun tenj kêpi ñasawa kêtiam ma gêbuc jabo lanjwa têlêac tonjawakacgenj sa ma galic gebe jabo tonan ñamataanô amboac ñamalacnênj ma ñaawasun tenj gêc, tanj kêsôm binj ketoc tau sanja nanj.

Ñac tanj gêmoa tenjenj nanj, nê ñakatu

⁹ “Aê kasala gamoa ma galic gebe sêkênj lêpônj kinja ñagêdô kêkô ma ñac, tanj gêmoa tenjenj nanj, jagênjgôn tenj ñaô. Nê ñakwê sêpôma amboac tao kwalam ma môkêlaunj kêtôm domba ñaôlilu sêp samuc amboac gwêc ôpic. Nê lêpônj kêkô jawaô ñalêlôm ma lêpônj ñaakainj amboac ja ñawaô. ¹⁰ Ja

ḡawaô amboac bu gêc ḡasamac kêsêwa kêsa anḡa tônê. Ma lau tausen to tausen sêjam sakinḡ enḡ. Lau tentausen dim tentausen sêkô enḡ laḡônêm. Mêtôcwaga sêḡḡônḡ sebe sêmêtôc biḡ, tec sêkac buku sa.

¹¹ “Aê galic ma ḡaḡô biḡ ketoc tau saḡa samob, taḡ kêsa jabo tonanḡ awasunḡ. Ma ḡêdêḡ tonanḡ sêjac bôc kêtû aclêḡa êndu ma sêbaliḡ ḡanô tau kêpi jawaô e ḡeḡ su. ¹² Ma sêkac nom ḡaḡôliḡ su anḡa bôc ḡaḡêdô nêḡ, mago sêjac têku nêḡ têm sêmoa matenḡ jaliḡa ḡasawa tenḡ ḡêwiḡ. ¹³ Aê gaêc mê ḡêdêḡ ḡêbêc ma galic ḡakatu tenḡ amboac ḡamalac latu ḡêmêḡ ḡêmoa tao undambêḡa ḡalêlôm jakêtu gasuc ḡac, taḡ ḡêmoa tenḡenḡ nanḡ, ma sêwê enḡ ḡêdêḡ enḡ sêja. ¹⁴ Ma sêkêḡ ḡaclai to wae ma ḡamêḡ ḡôliḡḡa ḡêdêḡ enḡ ḡêwiḡ. Ma tentenḡlatui to lau tomôkê-tomôkê ma lau awenḡ tenḡ-awenḡ tenḡ samob sêjam sakinḡ ḡêdêḡ enḡ. Ênê ḡaclai oc ênêc tenḡenḡ. Ênê ḡamêḡ ḡôliḡḡa ênac pep atom.

Gêḡ ḡakatu tau ḡam

¹⁵ “Ma aê Daniel, ḡoc katuc kelendec ḡanô ma ḡêḡ ḡakatu, taḡ galic gêc ḡoc kauclêlôm nanḡ, kêtakê aê êndu-êndu. ¹⁶ Aê katu gasuc lau, taḡ sêkô tonanḡ nanḡ, nêḡ tenḡ ma katenḡ enḡ gebe êwa ḡêḡ tonanḡ ḡam sa acgom. Tec enḡ ḡêwa ḡam sa ḡêdêḡ aê ma kêsôm gebe ¹⁷ ‘Bôcsêga aclê tonanḡ têtôm kinḡ aclê, taḡ oc sêsa anḡa nom. ¹⁸ Mago ḡac Lôlôcḡa nê lau dabunḡ oc sêwê kaiḡ ḡamêḡ to sênam ḡôliḡ ḡamêḡ tau totêm-totêm endenḡ tôneḡenḡ.’

¹⁹ “Go katenḡ enḡ gebe êwa bôc kêtû aclêḡa, taḡ kêtôm bôc têlêac ḡaḡêdô tonanḡ atom nanḡ, ḡam sa êndêḡ aê. Bôc tonanḡ ḡêḡsêga kaiḡ tenḡ ḡanô, nê lulunḡ

ki to kêku ki kopa. Eñ kêlêsa to kêdanğôñ gêñ ñawaô ma kêka ñagêdô popoc. ²⁰ Ma aê katen enj gebe êwa jabo lemelu, tañ kêkô môkêapac ñaô nañ, ma ñajabo teñ, tañ kêsa ma gesen jabo lanğwa têlêac su nañ, ma tomataanô to awasunj kêsôm biñ ketoc tau saña sec ma kêtú kapôênj kêlêlêc ñagêdô su nañ, sa êwiñ.

²¹ “Aê kasala gamoa ma galic jabo tau gêjac sinj gêdênj Anôtônê lau dabunj e kêku êsêac tulu, ²² go ñac, tañ gêmoa tengeñ nañ, mênğêô lasê ma kêmêtôc biñ ma kêkênj ñaclai gêdênj Ñac Lôlôcña nê lau dabunj ma gêdênj noc tonañ lau dabunj sêwê kainj gamênj kinja.

²³ “Ñac tañ katen nañ, kêsôm amboac tonec gebe ‘Bôc kêtú aclêña ñam gebe gamênj kinja êtu aclêña oc mênêsa. Ma gamênj tonañ kainj teñ, oc êtôm gamênj ñagêdô atom. Gamênj tau oc êndanğôñ nom ñagamênj samob su ma êka tôñ êsêp nom to êlêsa popoc. ²⁴ Ma jabo lemelu ñam amboac tonec gebe Kinj lemelu oc sêsa anğa gamênj tonañ ma teñ oc êsa êtiam êndanğuc êsêac. Eñ oc êtôm êsêacnênj ñagêdô atom ma oc êkôninj kinj têlêac tôñ. ²⁵ Eñ oc êsôm biñ alôb-alôb êpi Ñac Lôlôcña tau ma êlênsu Ñac Lôlôcña nê lau dabunj. Eñ oc ênsaê gebe ênam mêtê to om ñagôlinj samob ôkwi. Ma lau dabunj oc sêsêp enj lêma êtôm ñasawa samuc tageñ ma ñasawa samuc têlêac ma ñasêku teñ êwiñ. ²⁶ Mago mêtôcwaga oc sêkôc nêñ kôm sa ma oc sêjanğo kinj tonañ nê ñaclai su ma senseñ enj su ênaña samucgeñ. ²⁷ Ma mêtôcwaga sêkênj ênê gamênj to gôlinj ma gamênj samob, tañ gêc umboñ ñalabu nañ, êndênj Ñac Lôlôcña nê lau dabunj. Êsêacnênj gamênj oc ênêc endenj tôngeñ ma gamênj samob oc sênam sakinj ma tañenj wamu

êndêñ êsêac.’

²⁸ “Binj tau tonanğen. Ma aê Daniel, katakê ñanô e lañôcanô kêtú sêp, ma gajam binj tau tônia gêc ñoc kauclêlômğen.”

8

1-27 *

9

Daniel keteñ mec kêtú nê launja

¹ Ahasweros latu Darius, tañ nê ñam kêsêp lau Medenja nañ, kêtú kinj gamêñ Kaldeanja. ² Gêdêñ ênê gôlinj ñajala ñamatañja aê Daniel kasam buku dabuñ ma gajam lêsu jala ñanamba, tañ ênañja e sêkwê Jerusalem, tañ kêtú gasañ su nañ, sa êtiam êtôm Apômtau kêsôm lasê gêdêñ propete Jeremia, jala tau ñanamba 70. ³ Go aê kakac lañôcanô ôkwi gêdêñ Apômtau Anôtô ma kateñ mec gêdêñ eñ ma gajam dabuñ ma kasô talu ma ganğônia wao ñaô. ⁴ Aê kateñ mec gêdêñ Apômtau, ñoc Anôtô ma kasôm tauc ñoc to ñoc lau nêñ sec lasê.

Aê kasôm gebe “O Apômtau, Anôtô kapônia to ñaclai secgoc, aôm gojob poac to têtmac gêwiñ êsêac, tañ têtmac êwiñ aôm to sêñğôm aômnêm binjsu ñanô êsa nañ.

⁵ “Aêac agôm sec to geo ma keso to ali taun sa ma akac taun su anja nêñ binjsu to ñagôlinj. ⁶ Aêac akêñ tañeñ nêñ sakinwaga propete, tañ sêjam aôm lañôm ma sêsôm binj gêdêñ aêacma kinj to laumata ma tamenji to lau gamêñ samobñja nañ atom.

---

* **8:1-27:** 8:1-27 Daniel katu kainj teñ kêsá ma gêlic ñakatu, tañ gêwa lau Mede to Persia nêñ minj sa e gêdêñ têm ñacjo sêku kinj Antiokus Epipanes tulunja.

⁷ O Apômtau, aôm biŋgêdêŋ ŋatau, mago ocsalô tonec aêac amoa tomajenŋen aêac lau Juda to lau Jerusalemŋa ma lau Israel samob, taŋ gosoc êsêac sêja kêtû nêŋ sec, taŋ sêgôm gêdêŋ aôm jasêmoa ŋagala me sêmoa jaêc aŋga gamêŋ samob nanŋa aêac samob amoa tomajenŋen. ⁸ O Apômtau, aêac to ma kiŋ ma gôliŋwaga to tamenŋi amoa tomajenŋen gebe aêac agôm sec gêdêŋ aômgor. ⁹ Apômtau, aêacma Anôtô, kêtû taê walô ma kêsuc biŋ ôkwiŋa ŋatau, mago aêac ali taun sa gêdêŋ eŋ. ¹⁰ Aêac taŋen wamu gêdêŋ Apômtau, aêacma Anôtô, nê awa atom ma adaguc ênê biŋsu, taŋ eŋ kêkêŋ gêdêŋ aêac ŋa ênê sakiŋwaga propete nan atom. ¹¹ Israel samob sêgêli aômnmê biŋsu ma sêkac taun su ma sedec gebe taŋen wamu aôm awam. Ma biŋ sêpuc boanŋa to têtôc lemenŋa, taŋ teto gêc Anôtônê sakiŋwaga Mose nê biŋsu nan, sêsêwa siŋ kêpi aêac kêtû aêac agôm sec gêdêŋ aômŋa. ¹² Aôm gôgôm nê biŋ, taŋ kôsôm gêdêŋ aêac to ma gôliŋwaga, taŋ sêjam gôliŋ aêac nan, ŋanô kêsa to kôkêŋ gêŋwapac kapôêŋ teŋ gebe aŋga umbon ŋalabu samucgen gêŋ teŋ kêsa kêtôm, taŋ kêsa aŋga Jerusalem nan atom. ¹³ Gêŋwapac taŋ teto gêc Mosenê biŋsu nan, samob kêtap aêac sa, mago aêac ajam malô Apômtau, aêacma Anôtô, atom gebe akac taun su aŋga gêŋ sec to akêŋ taŋen êndêŋ aômnmê biŋnanô atom. ¹⁴ Amboac tonan Apômtau kômasan gêŋ wapac tau ma kôkêŋ kêpi aêac gebe Apômtau, aêacma Anôtô, eŋ ŋacgêdêŋ kêtû nê kôm samobŋa, taŋ eŋ gêgôm nan, mago aêac taŋen wamu eŋ awa atom.

¹⁵ “O Apômtau, aêacma Anôtô, aôm kôkôc aômnmê lau su aŋga Aiguptu ŋa lêmam ŋajaŋa ma gôgôm

aômnêm ñaê ñawae kêsa e gêdêñ ocsalô tonec aêac agôm sec to gêñ alôb-alôb gêdêñ aôm. ¹⁶ O Apômtau, aêac atenñ aôm êtu nêm kolenğêdêñ samobña gebe ôkêñ nêm têmtac ñandanñ to ñalêlôm sec ênam jaê nêm malac Jerusalem to nêm lôm dabuñ. Gebe aêacma sec to aêacma tamenñ nêñ geonña gêgôm lau, tañ sêgi aêac auc nanñ, sêsu Jerusalem to nêm lau susu. ¹⁷ O aêacma Anôtô, amboac tonanñ ôkêñ tañam nêm sakinwaga aê ñoc mec to ñoc tañi. O Apômtau, ôkêñ lanğomanô êpô nêm lôm dabuñ, tañ kêtü gasanñ, êtu aôm taômña. ¹⁸ O ñoc Anôtô, ôkêñ tañam to ôñô aêac, ôsa lanğomanô sa ma ôlic aêac to malac, tañ sêsam aômnêm ñaê kêpi nanñ, gebe atu gêñ gêbac. Aêac akêñ ma mec gêdêñ aôm kêtü ma binğêdêñña atom, akêñ kêtü nêm taêm labu kapôênñagen. ¹⁹ O Anôtô, ôñô aêac. O Apômtau, ôsuc ma binğ ôkwi. O Apômtau, ôkêñ tañam to ônam aêac sa. O ñoc Anôtô, ônam gamêñ tônñ atom êtu aôm nêm ñaêña gebe êsêac sêsam aômnêm ñaê kêpi nêm malac to nêm lau.”

Gabriel gêwa binğ tau ñam sa

²⁰ Aê kasôm binğ to katenñ mec amboac tonanñ ma gaoc tauc ñoc to ñoc lau Israel nêñ sec lasê ma katanñ gêdêñ Apômtau, ñoc Anôtô kêtü ênê lôm dabuñña. ²¹ Aê katenñ mec tau gamoa, tec Gabriel, tañ galic enñ gêdêñ tañ galic ñakatu ñamataña nanñ, gêlôb ñagaôgenñ gêdêñ aê gêmênñ gêdêñ noc da kêtulaña. ²² Enñ gêmênñ ma kêsôm gêdêñ aê gebe “O Daniel, aê mênğaô lasê gebe jawa aôm sa e aôm ôjala. ²³ Gêdêñ tañ gôjac m nêm mec nanñ, binğ teñ kêsa ma aê gamênñ gabe jasôm binğ tau lasê êndênñ aôm gebe Anôtô têtac gêwiñ aôm ñanôgenñ. Amboac

tonañ ôsala biñ tau ma nê m kauc êsa êtu gêñ, tañ gôlic nañ.

²⁴ “Anôtô kêkêñ noc jala 70 êtu dim 7 êtu aôm nê m lau to aôm nê m malac dabuñña, go biñ alôb-alôb êmbacnê to sec ênac pep ma Anôtô êsuc nê tốp, tañ gêc amac nañ, ôkwi to êkêñ biñgêdêñ ênêc endenñ tôngeñña êndêñ amac. Go eñ êngôm ñakatu, tañ geoc lasê nañ, to propetenêñ biñ ñanô êsa ma êniñ oso gamêñ dabuñanô tau. ²⁵ Amboac tonañ ôjala ma nê m kauc êsa gebe ñasawa, tañ noc ñajatu êsa gebe sêkwê Jerusalem sa êtiamña ma noc kasêga, tañ sêniñ oso nañ, mênêô lasêña êtôm jala 7 êtu dim 7. Sêkwê Jerusalem sa ma sênam intêna to busawa ma êkô tobiñ wapacgeñ êtôm jala 62 êtu dim 7. ²⁶ Jala 62 êtu dim 7 tonañ êmbacnê, go senseñ ñac, tañ senñ oso eñ nañ, su tonagôliñmêgeñ. Ma gôliñwaga to ñaclai teñ to nê lau oc sêmêñ ma senseñ malac to lôm dabuñ su ênaña. Go têm ñamuña mênêô lasê amboac bu ñatênageñ ma enseñ siñ to gêñwapac ñanô, tañ Anôtô kêjatu nañ. ²⁷ Ma gôliñwaga tonañ oc êmoatiñ poac ñajaña teñ êwiñ lau taêsam êtôm jala 7. Ma embe ñasawa tonañ ñamakeñ êmbacnê oc ênac jao daja to da ñagêdô. Ma gêñ alôb-alôb, tañ enseñ gêñ ñawaô nañ, êkô gamêñ dabuñ ma êmoa tonañ e ñac, tañ ketoc gêñ tau kêkô tônê nañ, êndac ñagêjô, tañ Anôtô kêmasañ kwananengeñ kêtueña su nañ.”

10

1-21 *

---

* **10:1-21:** 10:1-12:13 Daniel katu kain teñ kêsa ma gêlic ñakatu, tañ kêbênôc ñakatu gêmuñña ñamiñ nañ, ma gêjac têku minñ ñagêdô.

1-45 *

11

1-13 *

12

---

* **11:1-45:** 10:1-12:13 Daniel katu kaiŋ teŋ kêsa ma gêlic ŋakatu, taŋ kêbênôc ŋakatu gêmuyŋa ŋamiŋ naŋ, ma gêjac têku miŋ ŋagêdô.

* **12:1-13:** 10:1-12:13 Daniel katu kaiŋ teŋ kêsa ma gêlic ŋakatu, taŋ kêbênôc ŋakatu gêmuyŋa ŋamiŋ naŋ, ma gêjac têku miŋ ŋagêdô.

BIBOLO DABUN
The Holy Bible in the Yabem language of Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Yabem long Niugini

Copyright © 1980 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Jabem (Yabem)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

447e01c5-a375-5452-ae54-b3f890293eeb